

Evropská nadace pro demokracii (European Endowment for Democracy - EED)

Základní informace

EED je společný politický projekt Evropské unie a jejích členů. Na základě dohody všech členských států EU, Evropského parlamentu a Evropské komise byla založena v říjnu 2012 jako soukromá nadace s vlastním statutem a orgány v souladu s belgickým právem. Jejím hlavním cílem je poskytování přímých grantů prodemokratickým aktivistům a organizacím bojujícím za šíření a podporu demokracie v sousedních zemích i mimo ně.

Proces vzniku

Vzniku EED předcházelo dlouhé období příprav a diskuzí o její podobě. Inspirací a vzorem byla již třicet let fungující americká Národní nadace pro demokracii (NED).

Myšlenka založit tuto nadaci byla výrazně podpořena během polského předsednictví Radě EU v roce 2011. Korespondovala s prioritami tohoto předsednictví, tj. prohlubování Východního (popř. jižního) partnerství, Evropská politika sousedství, zejména vztahy se zeměmi Západního Balkánu.

Snahu polské vlády o vznik EED podpořilo podpisem petice několik významných obhájců demokracie, disidentů a analytiků, mezi nimi také Václav Havel.

Dalším impulsem byla zkušenost s neuspokojivým fungováním podobných tradičních institutů, zejm. EIDHR (European Instrument for Democracy and Human Rights), jež ukazují, že plní svou funkci v období stability, ale nejsou schopny adekvátně reagovat při dramatických změnách, nepokojích apod. Konečně jejich striktní finanční pravidla a byrokratická ztuhlost vyvolaly nutnost vytvořit dynamičtější, flexibilnější, méně závislou a rychleji reagující instituci.

Dne 9. ledna 2013 se v Bruselu sešla Rada guvernérů EED. Jednání společně předsedali Catherine

Ashton, vysoká představitelka EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a zároveň místopředsedkyně Evropské komise, společně s předsedou Výboru pro zahraniční věci Evropského parlamentu Elmarem Brokem. Jednání se také účastnil Štefan Füle, komisař pro rozšíření a politiku sousedství.

Catherine Ashton vyjádřila svoji podporu vzniku EED takto: *"Hlavní myšlenkou, která motivovala vznik EED je evropský závazek rozvoje demokracie. Nejen, že je tento institut výhodný pro ty, kteří usilují o svobodu a bojují za demokratické přechody na celém světě, ale jedná se také o náš vlastní evropský zájem. EED přichází ve velmi vhodný okamžik, protože rok 2013 bude rozhodující pro přechody k demokracii, zejména v sousedství EU. EED může hrát velmi důležitou roli, především tím, že bude pracovat přímo v daných oblastech a s těmi, kteří usilují o demokracii, a také tím, že bude nabízet flexibilní, nebyrokratické a specializované postupy, šité na míru jejich potřebám a požadavkům."*

Závěry jednání

- Rada projednala strategické vize a mandát pro EED
- **Jerzy Pomianowski**, v současné době státní tajemník vlády Polska, byl jmenován **výkonným ředitelem EED**
- V Radě guvernérů je 9 členů Evropského parlamentu
- Poslanec Evropského parlamentu **Elmar Brok** byl zvolen **předsedou EED**
- **Švýcarsko** se připojilo k EED
- V prosinci 2012 EED podepsala grantovou smlouvu s Evropskou komisí na částku 6,2 milionů euro

Cíle

Hlavním cílem EED je podpora a šíření demokracie, její prohlubování a udržitelnost. Konkrétně podpora politických stran, neregistrovaných nevládních organizací, médií, disidentů, budoucích politických vůdců, odborových svazů a dalších společenských skupin zejména v zemích Východního partnerství (tj. Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Chorvatsko, Moldavsko a Ukrajina).

Financování

Evropská komise se zavázala k finanční podpoře samotného vzniku EED a pokrytí počátečních provozních nákladů v minimální hodnotě 6 milionů eur. Kromě ní přislíbily příspěvek některé členské státy (také Švýcarsko) v celkové hodnotě 10 milionů eur. Polsko se pravděpodobně stane největším individuálním donorem, zatím se zavázalo poskytnout 5 milionů eur a prostory pro Sekretariát.

V budoucnu mají být aktivity EED nadále financovány přímo členskými státy či dalšími donory a nadacemi na základě dobrovolnosti, nikoli z fondů EU.

Orgány

Rada guvernérů je složena ze zástupců členských států EU, devíti členů Evropského parlamentu, dvou členů nominovaných Evropskou komisí a Evropskou službou pro vnější činnost (EEAS). Dále byly zvoleny tři osobnosti, jež mají zkušenosti s podporou demokracie. Stanou se zároveň členy Výkonného výboru.

Sekretariát sídlí v Bruselu. Je veden výkonným ředitelem a kontrolován Radou guvernérů.

Výkonný výbor

Jeho sedm členů bude úzce zapojeno do rozhodovacího procesu udělování grantů. Budou též odpovědní za přípravu pracovních plánů a rozpočtů; koordinaci dárců, nadací, nevládních organizací a institucí EU.

Složení Výkonného výboru EED

- Výkonný ředitel (neobsazeno)
- Sandra Breka (Německo, Robert Bosch Foundation)
- Pavol Demeš (Slovensko, German Marshall Fund of the United States)
- Alexander Graf Lambsdorff (Evropský parlament)
- Lisbeth Pilegaard (Danish Centre for Research on Women and Gender)
- Juan José Escobar (Španělsko)
- Maria Ligor (Rumunsko)

Členové Evropského parlamentu v Radě guvernérů EED

- Elmar Brok (Německo, European People's Party - EPP)
- José I. Salafranca (Španělsko, European People's Party - EPP)
- Filip Kaczmarek (Polsko, European People's Party - EPP)
- Tokia Afféda Saïfi (Francie, European People's Party - EPP)

- Véronique De Keyser (Belgie, Socialists & Democrats - S & D)
- Ana Gomes (Portugalsko, Socialists & Democrats - S & D)
- Kristian Vigenin (Bulharsko, Socialists & Democrats - S & D)
- Alexander Graf Lambsdorff (Německo, Alliance of Liberals and Democrats for Europe - ALDE)
- Franziska Brantner (Německo, Greens/European Free Alliance - Greens/EFA)

Zdroje:

Doporučení EP Radě - založení EED:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes/_adoptes/provisoire/2012/03-29/0113/P7_TA-PROV\(2012\)0113_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes/_adoptes/provisoire/2012/03-29/0113/P7_TA-PROV(2012)0113_CS.pdf)

EED - tisková zpráva:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/134628.pdf

<http://www.demdigest.net/blog/2011/12/plans-for-european-endowment-for-democracy-%E2%80%98in-disarray%E2%80%99/>

